

CZESKI RAJ—PRAHA

6-9.04.78

skps'-koło pttk nr 1

© pixi

ČSRS

ma 127876 km² graniczy z NRD, Polską, ZSRR, WRL, Austrią i RFN. Jest federacją Republik Czeskiej i Słowackiej. Terytorium dzieli się na 7 krajów czeskich i 3 słowackie.

Ma 14442 tys. mieszkańców / w tym 66,2% Czechów i 29% Słowaków/.

Języki urzędowe: czeski i słowacki.

Dwie trzecie obszaru zajmują tereny pagórkowate i górskie / Tatry 3% pow./

Najważniejsze dziedziny przemysłu to hutnictwo i przemysł maszynowy.

Uprawy rolne zajmują 60% powierzchni kraju. Najważniejszą rośliną przemysłową jest chmiel.

Ziemie czechosłowackie po okresie wędrówek Celtów, plemion germańskich, wojsk rzymskich w VII w. stają się trzonem słowiańskiego państwa Samona. W pocz. IX w. powstaje państwo Wielkomorawskie i w pocz. X w. ulega ono najazdom plemion madziarskich. Czeska dynastia Przemyślidów jednoczy plemiona czeskie obejmując również Morawy, natomiast Słowacja pozostaje na 1000 lat pod panowaniem Madziarów.

W XIV w. za panowania Karola IV Czechy osiągają największy rozwój gospodarczy i kulturalny. W pocz. XV w. wybucha rewolucja husycka /przeciw samowoli feudałów i duchowieństwa/. W 1526 r. na tronie czeskim i węgierskim zasiada dynastia Habsburgów. Wprowadzenie absolutyzmu monarszego i bezwzględne tłumienie reformacji doprowadziło do wybuchu licznych powstań /największe 1680 i 1775/.

W XIX w. narody czeski i słowacki przechodzą proces odrodzenia narodowego, w 1848 r. wybucha rewolucja w Czechach i Słowacji stłumiona przez Habsburgów. W czasie I wojny światowej nasila się ruch wyzwolenczy i 28 października 1918 r. powstaje Republika Czechosłowacka. W 1938 r. Niemcy anektują część ČSRS a następnie okupują Czechy i Morawy, tworząc na Słowacji marionetkowe państwo. 9 maja 1945 r. Czechosłowacja została wyzwolona.

Czeski Raj to kraina licznych piaskowcowych skał położona w pn-wsch Czechach nad brzegami rzek Izery i Cidliny. Stanowi ona rezerwat przyrody o pow. 125 km². Są tu labirynty malowniczych skał o osobliwych formach, przypominających postacie ludzi i zwierząt, warone zamki, poprzecinane głębokimi wąwozami i pokryte gęstym lasem. Spotyka się również skały pochodzenia wulkanicznego /np. Trosky/. Tu znajduje się miejsce występowania kamieni półszlachetnych, które szlifuje się w Turnowie, i ośrodek produkcji kryształów. Teren ten był zamieszkały już w epoce kamiennej. Wykopaliska ujawniły broń myśliwych ze starszego okresu epoki kamiennej i kultury łużyckiej. W średniowieczu powstały tu liczne warownie i zamki wykorzystujące naturalną niedostępność terenu. Niektóre z nich mają komnaty wykute w skałach. "Prachovskie Skały" to najbardziej znane "skalne miasto". Zajmuje 187 ha powierzchni. Doskonałe tereny dla alpinistów.

0 Kudowa Stone - Běloves

3 Nachod

190 tys. mieszk. ośrodek przemysłu bawełnianego. Nad miastem zamek przebudowany w XVI - XVIII w. z wczesnogotyckiego grodu, z bogatymi zbiorami gobelinów i mebli barokowych. Kościół farny /przeróbki z 1570-78 r./ z wieżą o drewnianych piętrach. Twierdza "Zelena" z czasów I Republiki Czechosłowackiej /I poł. XX w./.

24 Jaroměř

W mieście późnobarokowa warownia Josefov /1780-87 r./ z klasycystycznymi domami /około 1800 r./ i empirowym kościołem /1805-10 r./. Muzeum, Galeria.

45 Hradec Králové

Miasto woj. 68 tys. mieszk. nad Łabą. Od XIII w. należało do królowych czeskich. Dawne ognisko ruchu husyckiego. Na terenie parku wokół centrum - fragmenty obwarowań barokowych /1766-89 r./. Wiele zabytków, głównie sakralnych. Gotycki kościół katedralny ceglany św. Ducha /1307-1463/, obok gotycko-renesansowa Biała Wieża /1574-89/. Barokowy kościół jezuitski św. Klementa i PM /C. Lurago 1654-1666/ z barokowym kolegium /XVIII w./. W barokowym pałacu biskupim z XVIII w. - galeria sztuki. Obok renesansowego budynku burgrabstwa /XVI w./ barokowy kościół św. Jana /1710-21/. Ratusz renesansowy z XVI w. przebudowany 1850-51. W okolicy miasta liczne pomniki upamiętniające wojnę prusko-austriacką /1866 r./ -

70 Hořice

Ośrodek rzeźbiarstwa. Kościół barokowy 1741-48 r. W mieście liczne rzeźby, plastycznie rozwiązany cmentarzyk.

94 Jičín Miasto /13 tys. mieszk./ w pd-wsch. części Czeskiego Raju, nad rzeką Cidliną z szeregiem renesansowych i barokowych kamieniczek z podcieniami, spopularyzowane przez postać bohatera bajek, rozbójnika Rumcajsa.

Zachowane odcinki gotyckich murów obronnych i Brama Valdicka /1568-78 r./. W rynku zamek barokowy z pocz. XVII w. / należał do Albrechta Wallensteina, w nim zawarto "Święte Przymierze" przeciw Napoleonowi/. Do rynku przylega barokowy kościół św. Jakuba /1632-54/.

Z I poł. XVII w. pochodzą też dziekania, szpital, przbudowany kościół św. Ignacego i okazałe loggie w parku "Libosad" otaczającym zamek. Do zamku z miasta prowadzi aleja z 1200 drzew lipowych.

113 Hrubá Skála Skupiska formacji skalnych z piaskowca, największe "skalne miasto" - koło zamku z XIX w.

Trosky Ruiny zamku gotyckiego z XIV w. na dwóch stożkowych skałach bazaltowych.

133 Prachov Opodal wsi rozległe Prachowskie Skały, najbardziej znane "skalne miasto" Czeskiego Raju - rezerwat przyrody /187 ha/. Najciekawsze skałki to: Čertová Kuchyně /Diabla Kuchnia/, Cisarska Chodba /Chodnik Cesarski/, Kazatelna /Ambona/ i Liščí Kotce /Lisia Buda/.

149 Sobotka Zachowane budynki drewniane i potężny kościół /renesansowy, przebudowany w XVIII w./. Nad miasteczkiem zamek barokowy Humprecht /1666-68 r./ o eliptycznym planie /obecnie muzeum/ należący nigdyś do rodu Czernikov.

- 154 Podkost** w wiosce gotycki zamek Kost /XIV-XV w./ rozbudowany w stylu renesansowym w XVI w. ze zbiorami późnogotyckiej sztuki.
- 181 Mladá Bolesław** Miasto nad Izerą /30 tys. mieszk./ ośrodek przemysłu samochodowego /osobowe Škody/. Pierwotnie gotycki zamek-przebudowany na barokowy /1725-83/. Renesansowy ratusz /1554-9/ i budynek muzeum /1544-54/. Gotycki kościół farny przerobiony w stylu barokowym 1702 r. Secesyjny gmach teatru 1906-09 r.
- 198 Benátky** nad Jizerou. Masteczko z renesansowym zamkiem z XVI w. - muzeum i sala Tycho de Brache /przebywał tu jako astronom cesarza Rudolfa II/.
- 213 Stará Bolesław** Barokowy kościół pielgrzymkowy z XVII w. Gotycka brama miejska. Kościół farny /XV w. , przebudowa barokowa z 1740 r./ z kryptą romańską z XI w. stoi na miejscu gdzie zginął męczeńską śmiercią św. Wacław /ok. 929 r./ czwarty z kolei historyczny, władca czeski.
- 215 Brandys** nad Labem. Obecnie tworzy dwumiasto ze Starym Bolesławem. Most renesansowy z 1568 r. Nad rzeką zamek pierwotnie gotycki, przebudowany w XVI w. służył jako letnia siedziba cesarza Rudolfa II.
- 237 Praha** W IX w. powstały na przeciwległych brzegach Wełtawy dwa grody: Praha - siedziba dynastii Przemyślidów i Wyszehrad. W X w. powstało Stare Miasto obok komory celnej na Wełtawie. W 1257 r. Przemysł Ottokar II założył Małą Stranę a w 1321 r. na zach. od

Zamku Praskiego rozłożyło się miasteczko Hradczany.

Rozkwit Pragi nastąpił za Karola IV - w 1344 r. powstało arcybiskupstwo praskie, w 1348 r. - uniwersytet oraz Nowe Miasto. Praga stała się zespołem 4 miast z 2 zamkami. Powstał most kamienny, rozpoczęto przebudowę zamku, ufundowano wiele budowli sakralnych. W 1541 r. wielki pożar zniszczył miasto. W XVII w. nastąpił dalszy rozwój Pragi - wzniesiono szereg budowli barokowych. W 1784 r. połączono miasta praskie. W 2 poł. XIX w. następuje intensywny rozwój miasta. Obecnie Praga jest dużym /1100 tys. mieszk./ ośrodkiem naukowym /12 wyższych uczelni/ i przemysłowym, posiada liczne zabytki i muzea.

Ważniejsze zabytki Pragi:

1. Hradczany - zespół zamkowy: pałac królewski z XIV-XV w., schody jeździeckie z 1500 r., katedra św. Wita z XIV w., bazylika św. Jerzego z X w. pałac Belweder z XVI w., Pałac Toskański z XVII w., ogrody zamkowe z XVII i XVIII w. oraz Złota Uliczka z XVI w.
2. Rynek Staromiejski: Ratusz z XIV w., kościół św. Mikołajaz XVIII w., kościół "Týnský kostel" z XIV-XVI w.
3. Most Karola z XIV w. 4. Klementinum-d. konwikt jezuicki z XVII-XVIII w.
5. Karolinum-gmach uniwersytetu z XIV w. 6. Synagoga Staronowa z XIII w. i cmentarz żydowski z XV-XVII w. 7. Loreta-zespół sakralny z XVII-XVIII w.

Karlstein Najsłynniejszy czeski zamek warowny, który nigdy nie był zdobyty. Wzniesiony na polecenie Karola IV w 1348-65 r. przy udziale Mateusza z Arras i Piotra Parlera. Był miejscem przechowywania insygniów królewskich. Przebudowany w k. XVI w. i restaurowany w 2 poł. XIX w. Zachowały się m. in. gotyckie wnętrza kaplicy św. Krzyża z 1365 r. ze 128 tablicowymi malowidłami mistrza Teodoryka i prywatnej kaplicy królewskiej św. Katarzyny wykładane półszlachetnymi kamieniami.

0 PRAHA

48 Poděbrady Miejscowość uzdrowiskowa nad Łabą /leczenie chorób serca/, ośrodek przemysłu szklarskiego. Zamek Jerzego z Poděbrad z XV w. przebudowany w stylu renesansowym /XVI w./ i barokowym /XVIII/ Tereny golfowe.

73 Chlumec

nad Cidlinou. Zamek barokowy "Karlowa Korona" z 1721-23 z angielskim parkiem. Kolekcja sztuki barokowej.

102 HRADEC KRÁLOVÉ

147 BĚLOWES - KUDOWA SLONE

NOTATKI